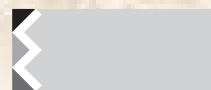

© Jānis Zilgalvis, 2006

© IZDEVNIECĪBA AGB*, 2007
K. Barona iela 31, Rīga, tālr. 7280464
www.izdevniecibaAGB.com

VALSTS KULTŪRKAPITĀLA FONDS

Grāmata izdota ar Valsts kultūrkapitāla fonda atbalstu

1. **priekšlapā** – Dikļu muižas zemju plāns 1683. gadā. Sastādījis K. Romans (LVVA, 7404. f., 1. apr., 261. l.)

2. **priekšlapā** – Krievijas impērijas provinču karte (Meyers Grosses Konversations Lexikon, Bd. 12. Leipzig; Wien, 1908, S. 630). Šajā lielajā impērijas daļas teritorijā Dikļu miestpiņš un muiža iezīmēti kā vērā ņemama vieta – mazliet jocīgi, taču tas ir neapšaubāms vēstures fakts

Priekštitullapā – fon der Pālenu dzimtas ģerbonis (Klingspor, C. A. von. Baltisches Wappenbuch. Stockholm, 1882, S. 83)

Prettitullapā – Dikļu muižas pils. Jāņa Zilgalvja 1980. gadā zīmētajā attēlā parks vēl ir aizaudzis un arī ēkai nav atdots tās sākotnējais veidols...

Titullapā – fon Volfu dzimtas ģerbonis (Klingspor, C. A. von. Baltisches Wappenbuch. Stockholm, 1882, S. 129)

IZDEVNIECĪBA AGB*

Direktors *Andris Blaks*

Maksliniece *Eliņa Vanadzija*

Redaktore *Inta Rozentalde*

Kopsavilkumu un ilustrāciju sarakstu tulkojuši *Aleksandrs Ceņovs,*

Jānis Krūmiņš, Māra Rutka un Kārlis Striņš

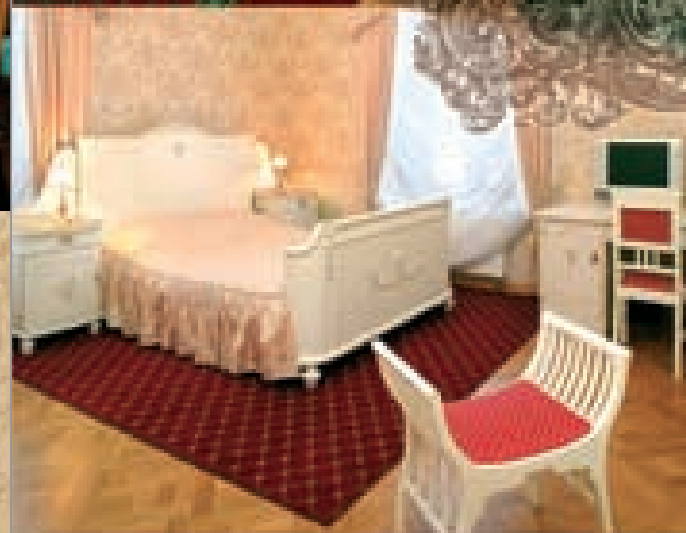
ISBN 978-9984-777-39-9

Dikļu pils

DIKĻU PILS
IZCILA VIETA

Grāmata izdota ar a/s «Dikļu pils» atbalstu

Informācija

Dikļu pils

Dikļi, Dikļu pagasts,

Valmieras rajons,

Latvija, LV-4223

Tālrunis: 4207480

Mobilais tālrunis: 29257500

Fakss: 4207485

E-pasts: pils@diklupils.lv

Mājas lapa: www.diklupils.lv

Saturs

<i>Ievads</i>	7
<i>No 15. gs. līdz 19. gs. vidum – vēsturiskie notikumi, īpašnieki un ēkas</i>	8
<i>Fon Volfu laiks un jaunā pils</i>	12
<i>1905. gads un revolucionāro pārmaiņu laiki</i>	18
<i>Muiža pēc Latvijas agrārreformas</i>	20
<i>Padomju laikā – slimnīca</i>	23
<i>Mūsdienās – pils atdzimšana un ieceres</i>	25
<i>Muižas apbūve</i>	37
<i>Parks</i>	42
<i>Dikļu muižas pusmuižas</i>	44
<i>Kungu kapi</i>	46
<i>Dikļu draudze, baznīca un mācītājmuiža</i>	49
<i>Patiesi notikumi, nostāsti un teikas</i>	58
<i>Norādes un paskaidrojumi</i>	60
<i>Papildu literatūra</i>	63
<i>The Dikļi Baronial Estate in Vidzeme (summary and description of illustrations)</i>	65
<i>Поместье Дикли в Видземе (резюме и описание иллюстраций)</i>	80
<i>Der Gutshof Dickeln (Dikļi) in Livland (Vidzeme) (Zusammenfassung und Abbildungen)</i>	96

Ievads

Iemelvidzemē, netālu no teiksmām apvītā Zilākalna atrodas Dikļi – Latvijas kultūrvēsturē plaši pazīstama vieta, kuras vārds saistās ar daudziem nozīmīgiem notikumiem. Tieši šeit aizsākās latviešu teātra tradīcijas – jau 1818. gadā Dikļu muižas zemnieki piedalījās muižas kalpotāja Jāņa Peitāna pārtulkotās Frīdriha Šillera lugas «Laupītāji» uzvedumā. 1864. gada Vasarsvētkos Dikļu muižas parkā iepretim pastorāta ēkai draudzes mācītājs un rakstnieks Juris Neikens noorganizēja pirmos kopādziedāšanas jeb dziesmu svētkus, tādējādi liekot pamatus šai skaistajai latviešu tradīcijai.

Dikļos atrodas arī ievērojami materiālās kultūras pieminekļi – luterāņu baznīca, kas celta 1722. gadā un 1848. gadā pārbūvēta, un muižas apbūve, kuras dominante un centrs ir 2003. gadā restaurētā un rekonstruētā pils. Dikļu muižas pirmsākumi meklējami 15. gadsimtā, bet pils ir 19. gadsimta beigu arhitektūras liecība. Muižas vēsture ir bagāta ar dažādiem notikumiem, tajā saim-

niekojuši gan tādi īpašnieki, kurus vietējie ļaudis allaž pieminējuši ar labu vārdu, gan arī tādi, kurus atceras nelabprāt.

Kā jau katra pils, kam ir gadu simteņiem ilga vēsture, arī Dikļi glabā noslēpumus un neizskaidrojamas parādības. Viena no tām – bijušās muižas īpašnieces Šarlotes fon Rozenas (*von Rosen*) miklainā parādīšanās. Stāsta, ka pēdējoreiz viņa redzēta pavisam nesen.

Kultūrvēsturiskais mantojums Dikļos ieinteresēs ikvienu, kuru saista savas zemes vēsture, cilvēku likteņi dažādos laikposmos, pagātnes liecības, dabas krāšņums un cilvēku radītās kultūras vērtības.

Pielikumā sniegts papildu literatūras saraksts par Dikļiem un Dikļu muižu, kā arī ilustrāciju saraksts un kopsavilkums angļu, krievu un vācu valodā.

Autors pateicas Valmieras novadpētniecības muzeja darbiniekiem, arhitektei Ailitai Šperliņai un eruditajai novada vēstures zinātajai skolotājai Renātei Bērziņai par sniegto atbalstu un skaidrojumiem Dikļu novada kultūrvēstures izziņāšanā un izprašanā.

37. att. No Dāmu salona iespējams iziet uz otrā stāva terases, no kuras paveras brīnišķīgs skats uz parku un tuvējām muižas ēkām

Santitas Līpnieces foto (2006)

Elluižas apbūve

ĒAr muižas apbūvi kopumā iespējams iepazīties, izpētot vairākus vēsturiskos situācijas plānus un aprakstus. Diemžēl tie visi ir nepilnīgi – zīmētajā plānā nav norādīta ēku nozīme, savukārt pēc ēku saraksta nevar spriest par to izvietojuma plānu. Piemēram, muižas ēku sarakstā, kas sastādīts

1898. gadā,³¹ uzrādīta dzīvojamā ēka, divi ar kārņiņiem segti ērbēgi: viens – koka, ar mūra daļām, otrs – mūra; mūra zirgu stallis ar kārņiņu jumtu, darba zirgu stallis, celts no koka un mūra un segts ar šindeļiem, mūra kūts ar kārņiņu jumtu, divas klētis: viena – koka, otra – mūra; kalpu māja: mūra ēka ar kārņiņu jumtu; smēde: mūra ēka ar kārņiņu

38. att. 18. gadsimta otrajā pusē celtā klētis. 20. gadsimta 30. gadu foto. Pieminekļu valdes fiksētā ēka ir nenovērtējams izziņas materiāls

VKRM PDC

